DOI: 10.32844/2222-5374-2020-104-2.48**УДК: 343.1****Рябченко К. С.,***аспірант кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ*

ДОДАТКОВИЙ ПРЕДМЕТ ДОКАЗУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ

Боротьба із злочинністю серед неповнолітніх відноситься до однієї із важливих напрямів діяльності органів досудового розслідування, прокуратури й суду, які здійснюють кримінальне провадження. Ефективні правові заходи, які слідчі, прокуратура та суди застосовують щодо неповнолітніх, можуть впливати на забезпечення нормальної життєдіяльності суспільства зокрема та країни в цілому, оскільки неможливо будувати демократичну правову державу там, де є систематичне порушення прав і свобод не тільки неповнолітнього, який вчинив кримінальне правопорушення, а й інших учасників кримінального провадження. Кримінальний процесуальний закон зобов'язує органи, що здійснюють кримінальне провадження щодо неповнолітніх, якомога детальніше встановлювати обставини, що стосуються характеристики особистості неповнолітнього та обставин направлених на виявлення причин й умов, що сприяли вчиненню ним кримінального правопорушення. Саме сукупність цих обставин і складає спеціальну норму про особливості предмета доказування у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх. Метою статті є вивчення теоретичних та нормативних матеріалів щодо вдосконалення кримінального процесуального законодавства, яке регулює обставини, що підлягають доказуванню у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх та висвітлення співвідношення загального предмету доказування із додатковим. Стаття присвячена аналізу додаткового предмету доказування у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх. У роботі обґрунтовується положення, які вказують, що обставини, які стосуються предмета доказування у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх, по своїй суті лише деталізують елементи загального предмета доказування, орієнтуючи слідчого, прокурора та суд, на поглиблене дослідження обставин, які мають значення для застосування до неповнолітнього законного підсумкового рішення. Зроблено висновок, що обставини, що стосуються предмета доказування у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх, по своїй суті лише деталізують елементи загального предмета доказування, орієнтуючи слідчого, прокурора та суд, на поглиблене дослідження обставин, які мають значення для застосування до неповнолітнього законного підсумкового рішення.

Ключові слова: кримінальне провадження; неповнолітній; обставини, які підлягають доказуванню; додатковий предмет доказування.

Актуальність теми. Боротьба із злочинністю серед неповнолітніх відноситься до однієї із важливих напрямів діяльності органів досудового розслідування, прокуратури й суду, які здійснюють кримінальне провадження. Ефективні правові заходи, які слідчі, прокуратура та суди застосовують щодо неповнолітніх, можуть впливати на забезпечення нормальної життєдіяльності суспільства зокрема та країни в цілому, оскільки неможливо будувати демократичну правову державу там, де є систематичне порушення прав і свобод не тільки неповнолітнього, який вчинив кримінальне правопорушення, а й інших учасників кримінального провадження.

Порядок кримінального провадження щодо неповнолітніх, які передбачені ст. 484 Кримінального процесуального кодексу України (далі КПК), визначається загальними правилами КПК для кримінального провадження з урахуванням особливостей, закріплених у гл. 38 КПК України «Кримінальне провадження щодо неповнолітніх». У зазначеній главі містяться норми, якими передбачено підвищення захищеності прав неповнолітніх у кримінальному провадженні.

Кримінальний процесуальний закон зобов'язує органи, що здійснюють кримінальне провадження щодо неповнолітніх, якомога детальніше встановлювати обставини, що стосуються характеристики особистості неповнолітнього та обставин направлених на виявлення причин й умов, що сприяли вчиненню ним кримінального правопорушення. Саме сукупність цих обставин і складає спеціальну норму про особливості предмета доказування у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх (ст. 485 КПК України).

Стан дослідження. Значущість цієї проблеми спонукала багатьох науковців розглядати особливості у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх в різних його аспектах. Про це свідчить значна кількість наукових праць відомих учених: Ю. М. Белозерова, Ю. М. Грошевого, Г. Н. Ветрова, Г. К. Кожевнікова, І. М. Коз'якова, Є. Д. Лук'янчикова, М. М. Михеєнка, Г. М. Омеляненко, Д. П. Письменного, В. Я. Рибальської, С. М. Стахівського, М. С. Строговича, Ф. Н. Фаткулліна, С. А. Шейфера, О. О. Юхно та ін. Однак певні питання щодо цієї проблеми залишаються дискусійними і потребують свого вирішення.

Метою цієї роботи є вивчення теоретичних та нормативних матеріалів щодо вдосконалення кримінального процесуального законодавства, яке регулює обставини, що підлягають доказування у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх та висвітлення співвідношення загального предмету доказування із додатковим.

Виклад основного матеріалу. Окрім загальних норм щодо предмета доказування у кримінальному провадженні, законодавець також встановив спеціальні норми, що розкривають предмет доказування у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх.

У навчальній літературі обставини, що підлягають встановленню у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх, нерідко називають додатковими і тим самим автоматично відносять їх до розряду особливих, що не встановлюються більше ні в яких категоріях справ [12, с. 138, 367].

Предмет доказування у будь-якому провадженні є індивідуальним і за своїм змістом неповторним. У зв'язку із цим, до особливостей предмета доказування у провадженнях цієї категорії відносяться ознаки, що обумовлені неповноліттям особи, яка вчинила суспільно небезпечне діяння. Ці ознаки закріплені як у кримінальному так й у кримінально процесуальному законодавстві, що вказує в першу чергу не на спеціальний предмет доказування у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх, а на його особливість.

Таким чином, усі обставини, про які йдеться у ст. 485 КПК України, можуть встановлюватись у кримінальних провадженнях за участю повнолітніх осіб. Проте, у провадженнях щодо неповнолітніх вони завдяки специфіці суб'єкта кримінального правопорушення набувають особливого правового статусу, із відповідними ознаками спеціального призначення. Далі по тексту спробуємо розкрити обставини, що передбачені у ст. 485 КПК України.

Перша з обставин, яка має істотне значення для індивідуалізації підозрюваного (обвинуваченого) стосується з'ясування повних і всебічних відомостей про особу неповнолітнього, зокрема вік (число, місяць, рік народження), стан здоров'я та рівень розвитку, інші соціально-психологічні риси особи, які необхідно враховувати при індивідуалізації відповідальності чи обранні заходу виховного характеру. За наявності даних про розумову відсталість неповнолітнього, не пов'язану з психічною хворобою, повинно бути також з'ясовано, чи міг він повністю усвідомлювати значення своїх дій і в якій мірі міг керувати ними [2].

Вік людини це період часу від її народження до будь-якого моменту відліку, певний період життя, що відображає анатомно-фізіологічний стан організму людини та ступінь формування її особистості. Необхідність встановлення в законі мінімального віку кримінальної відповідальності зумовлена тим, що ця обставина пов'язана зі здатністю особи усвідомлювати фактичний характер та суспільну небезпечність свого діяння та керувати ним. Тому є недопустимим притягнення особи до відповідальності за діяння, соціальну значущість якого вона не усвідомлює [4, с. 75].

Вік особи однаково підлягає встановленню як у кримінальних провадженнях вчинених неповнолітніми так й дорослими особами. Про це прямо говориться, наприклад, у ст. 178 КПК України.

Важливе значення для неповнолітнього має максимально точне встановлення цієї обставини. Оскільки, встановлення віку неповнолітнього з точністю до року, місяця та дня народження необхідне для вирішення питання про можливість чи неможливість притягнення неповнолітнього до кримінальної відповідальності. Не дивлячись на важливість притягнення неповнолітнього до відповідальності, встановлення віку також необхідне для забезпечення правильного порядку кримінального провадження та прийняття щодо нього законного, обґрунтованого і вмотивованого судового рішення. Зокрема, встановлення точного віку дозволяє враховувати вікові та соціально-психологічні особливості під час провадження процесуальних дій, особливо при визначенні тактичних прийомів.

Без сумніву, слідчий, прокурор, суддя повинні одержати всі необхідні відомості щодо віку неповнолітнього до початку залучення

його у кримінальне провадження та притягнення до кримінальної відповідальності. У п. 6 постанови Пленуму Верховного Суду України № 5 від 16 квітня 2004 р. «Про практику застосування судами законодавства у справах про злочини неповнолітніх» зазначено, що вік неповнолітнього встановлюється за документами, в яких вказана дата його народження – за паспортом чи свідоцтвом про народження. У разі їх відсутності відповідні дані можна отримати із книги реєстрації актів громадянського стану, довідок органів внутрішніх справ за місцем реєстрації громадян, журналів обліку новонароджених тощо. За відсутності відповідних документів і неможливості одержання вік неповнолітнього встановлюється судово-медичною експертизою (п. 4 ч. 2 ст. 242 КПК) У цьому випадку днем народження вважається останній день того року, який названий експертом. При визначенні віку мінімальною і максимальною кількістю років суд приймає рішення виходячи із встановленого експертом мінімального віку [8].

Не викликає сумнівів, що експертиза повинна призначатися лише у тих випадках, коли документи про вік неповнолітнього відсутні та їх неможливо одержати взагалі. Якщо існує будь-яка можливість для одержання необхідних документів, прокурор і слідчий під його керівництвом обов'язково повинні її використати [3, с. 377].

Отже, недодержання процесуального законодавства щодо встановлення точного віку може привести до визнання доказів недопустимими, тобто отриманих внаслідок істотного порушення прав та свобод людини, а у нашому випадку неповнолітнього.

Встановлення стану здоров'я та рівня розвитку необхідне, оскільки ця інформація може вплинути на вирішення питання про те, чи слід притягати його до кримінальної відповідальності [6, с. 13]. У даному випадку слідчому, прокурору чи судді слід звернути увагу на наявність розумової відсталості неповнолітнього, що непов'язана із душевною хворобою. З метою з'ясування чи міг він повністю усвідомлювати значення своїх дій і в якій мірі міг керуватися ними в конкретній ситуації необхідно призначити комплексну психолого-психіатричну експертизу, а для з'ясування рівня розвитку, інших соціально-психологічних рис особи неповнолітнього підозрюваного чи обвинуваченого, які необхідно враховувати при призначенні покарання і обранні заходу виховного характеру, може бути призначена психологічна експертиза [2].

Звичайно, у першу чергу інформація про тяжкі хвороби, фізичні/психічні вади, проблеми із розвитком та логічним мисленням для свого віку може бути отримана від батьків, опікунів чи піклувальників. По друге, відомості про неповнолітнього необхідно зібрати у навчальному закладі (загальноосвітній школі, професійно-технічному чи середньому спеціальному навчальному закладі) або на роботі – від вчителів, роботодавця (керівника) підприємства тощо.

Стосовно розкриття змісту обставини, що стосується інших соціально-психологічних рис особи, які необхідно враховувати при індивідуалізації відповідальності чи обранні заходу виховного характеру, можемо стверджувати, що вони чітко у законі не розкриті. У зв'язку з чим, слідчий, прокурор, суддя в залежності від обставин провадження та інформації про

неповнолітнього враховують на власний розсуд характеризуючи відомості особи неповнолітнього. Наприклад, поведінку в побуті та на роботі, працездатність, дані про вчинені раніше правопорушення, сімейний стан тощо. У свою чергу О. В. Попович надає перелік соціально-психологічних рис особи, а саме: а) етична сфера; б) інтелектуальна сфера; в) емоційна сфера; г) вольова сфера [9, с. 313].

Погоджуємось із позицією В.В. Романюка щодо виділення цього аспекту в окремий елемент предмета доказування по цій категорії кримінальних проваджень [10, с. 105]. Отже, пропонуємо окремим пунктом ч. 1 ст. 485 КПК України вважати: «соціально-психологічні риси та вікові особливості особи».

Також, під час досудового розслідування та судового розгляду в кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх, з'ясуванню підлягає ставлення неповнолітнього до вчиненого ним діяння (п. 2 ч. 1 ст. 485 КПК України).

Ставлення – це особистісні переконання, інтенції, стереотипи, мотиви, погляди, суб'єктивні оцінки до правової реальності неповнолітнього, що ґрунтуються на індивідуальній правосвідомості особи [7, с. 354].

З'ясування ставлення неповнолітнього до вчиненого ним діяння можливе під час проведення його допиту. В першу чергу необхідно встановити чи визнає він себе винуватим, тобто усвідомлює, що порушив закон. Далі необхідно визначити ставлення неповнолітнього до себе, оточуючих, навколишнього світу, які образи (герої) чи установки вплинули на його протиправну поведінку.

Звичайно, неповнолітній може заперечувати свою причетність до вчиненого діяння. За даних обставин, з метою отримання відомостей про його ставлення до вчиненого ним діяння, необхідно допитати його близьких родичів та членів сім'ї, друзів та знайомих, нарешті, потерпілого щодо поведінки неповнолітнього після того, як він скоїв кримінальне правопорушення. У даному випадку необхідно з'ясувати поведінку неповнолітнього до оточуючих однолітків, його ставлення до дорослих.

Всі відомості, які будуть отримані від неповнолітнього та інших осіб щодо його ставлення до вчиненого ним діяння повинні враховуватись під час вирішення питання щодо застосування запобіжних заходів, заходів примусу виховного характеру чи призначення покарання.

До наступної обставини, що підлягає встановленню у кримінальному провадженні щодо неповнолітнього відноситься – умови життя і виховання неповнолітнього (п. 3 ч. 1 ст. 485 КПК України). Даний пункт співвідноситься із загальною обставиною, що впливає на ступінь тяжкості вчиненого кримінального правопорушення, характеризує особу обвинуваченого, обтяжує чи пом'якшує покарання, які виключають кримінальну відповідальність або є підставою закриття кримінального провадження (п. 4 ч. 1 ст. 91 КПК України). Не викликає сумніву, що повинні встановлюватись характеризуючі обставини у кримінальних провадженнях щодо дорослих осіб, а щодо неповнолітніх – встановлення характеристики особистості та умов, у яких відбувалося та продовжується формування особистості неповнолітнього, також, має суттєве значення.

Прийняття рішення щодо направлення матеріалів кримінального провадження по обвинуваченню неповнолітнього до суду чи про можливість обмежитись примусовими заходами виховного характеру, постановлення вироку, можливе тільки за наявності певного комплексу даних про умови життя та виховання неповнолітнього, його середовище. Без повної інформації, неможливо прийняти рішення щодо питання про пом'якшення або обтяження покарання, визначити правильну тактику слідчих (розшукових) дій, обрати найбільш ефективний запобіжний захід. Все це обумовлює покладення на слідчого, прокурора, суддю звертати особливу увагу на встановлення цих обставин.

Не встановлення чи не повне встановлення умов життя та виховання неповнолітнього не надає можливості вирішити цілу низку питань, пов'язаних з психологічним ставленням особи до вчиненого, а також встановити обставини, що сприяли вчиненню кримінального правопорушення неповнолітнім.

Остання обставина, яка підлягає встановленню у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх – наявність дорослих підбурювачів та інших співучасників кримінального провадження (п. 4 ч. 1 ст. 485 КПК України). У кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх законодавець особливо підкреслює необхідність її дослідження. Відповідно до п. 5 Постанови Пленуму Верховного суду «Про застосування судами законодавства про відповідальність за втягнення неповнолітніх у злочинну чи іншу антигромадську діяльність» від 27 лютого 2004 р. № 2 під втягненням неповнолітнього у злочинну чи іншу антигромадську діяльність треба розуміти певні дії дорослої особи, вчинені з будь-яких мотивів і пов'язані з безпосереднім впливом на неповнолітнього з метою викликати у нього рішучість взяти участь в одному чи декількох злочинах або займатись іншою антигромадською діяльністю. Втягнення завжди передбачає наявність причинного зв'язку між діями дорослої особи і виникненням у неповнолітнього бажання вчинити протиправні дії [8].

Дорослі залучають неповнолітнього з визначеними, чітко окресленими цілями для досягнення високої результативності злочинної діяльності. Неповнолітній потрібен їм як інструмент злочинної дії: пролізти у квартиру, заманити жертву, виконати роль посильного, зв'язкового, викрасти автомобіль і вчинити інше діяння [11, с. 114–115].

Необхідно підкреслити, що дорослі підбурювачі притягаються до кримінальної відповідальності за ст. 304 КК України незалежно від того, скоїв неповнолітній кримінальне правопорушення чи ні.

У кримінальному процесуальному законодавстві 1960 року існував п. 5 ст. 433 КПК України, який зобов'язував органи досудового розслідування та суд встановлювати обставини, що негативно впливали на виховання неповнолітнього. Згідно ч. 2 ст. 484 КПК України на слідчого, прокурора, слідчого суддю та суд покладається обов'язок вживати всіх можливих заходів, спрямованих на уникнення негативного впливу на неповнолітнього.

Підтримуємо І.І. Артеменка, якій відносить до обставин, що можуть негативно вплинути на неповнолітнього: дані, що свідчать про антигромадську поведінку батьків, вчителів; про злочинну діяльність,

пов'язану з проявом жорстокості, садизму, приниження людської гідності; відомості про інтимні сторони життя осіб, які беруть участь у справі; дані, що свідчать про фізичну або психічну неповноцінність неповнолітнього, отримані в результаті проведення експертизи, які можуть зачіпати його самолюбство тощо [1]. У свою чергу М.М. Олашин окрім впливу сім'ї та навчальних закладів відносить засоби масової інформації [5, с. 219]. Підтримуємо дану позицію, оскільки вільний доступ до інтернету формує у неповнолітнього негативну, протиправну поведінку, що у свою чергу призводить до вчинення кримінального правопорушення.

Здебільшого, ця обставина дозволяє суду правильно визначити ступінь суспільної небезпеки кримінального правопорушення та особи неповнолітнього, що його вчинила, та використати відповідні заходи правового впливу. У зв'язку із цим, вважаємо за необхідне доповнити чинний КПК України окремим пунктом ч. 1 ст. 485 наступного змісту: «обставини, що негативно впливали на виховання неповнолітнього».

Отже, положення ст. 485 КПК України не містять особливих, нових, додаткових обставин, що підлягають доказуванню тільки у кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх. Вони лише деталізують положення ст. 91 КПК України.

Таким чином, вважаємо, що кожен обставину ст. 485 КПК України практично правильно розглядати у взаємозв'язку із загальними обставинами передбаченими ст. 91 КПК України. Під час доказування обставин події кримінального правопорушення, що вчинений неповнолітнім (п. 1 ч. 1 ст. 91 КПК України), особливу увагу треба звертати на виявлення всіх співучасників кримінального правопорушення, особливо – дорослих підбурювачів (п. 4 ч. 1 ст. 485 КПК України); під час доказування обставин про винуватість обвинуваченого (п. 2 ч. 1 ст. 91 КПК України) необхідно встановлювати його точний вік (п. 1 ч. 1 ст. 485 КПК України); досліджуючи обставини, що впливають на ступінь і характер відповідальності обвинуваченого, а також інші обставини, що характеризують особу обвинуваченого (п. 4 ч. 1 ст. 91 КПК України), у кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх необхідно з'ясувати умови його життя та виховання (п. 3 ч. 1 ст. 485 КПК України), стан здоров'я та рівень розвитку неповнолітнього, а за наявності даних про розумову відсталість, що не пов'язана з психічною хворобою – здатність неповнолітнього повністю усвідомлювати значення своїх дій і в якій мірі міг керувати ними (п. 1 ч. 1 ст. 485 КПК України).

Висновок. Наприкінці зазначимо, обставини, що підлягають встановленню у кримінальному провадженні цієї категорії (ст. 485 КПК України) повністю охоплюються положеннями ст. 91 КПК України (загальний предмет доказування). Тобто, обставини, що стосуються предмета доказування у кримінальному провадженні щодо неповнолітніх, по своїй суті лише деталізують елементи загального предмета доказування, орієнтуючи слідчого, прокурора та суд, на поглиблене дослідження обставин, які мають значення для застосування до неповнолітнього законного підсумкового рішення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артеменко І. І. Кримінальне правосуддя щодо неповнолітніх [Електронний ресурс]. Порівняльно-аналітичне право. 2014. № 4. URL: http://www.pap.in.ua/4_2014/40.pdf.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України: чинне законодавство із змінами та допов. на 14 вересня 2020 року : Офіц. текст. К. : ПАЛИВОДА А.В., 2020. 408 с.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. – Т. 2 / Є.М. Блажівський, Ю. М. Грошевий, Ю. М. Дьомін та ін. ; за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, А.В. Портнова. Х. : Право, 2012. 664 с.
4. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / Д. С. Азаров, В. К. Гришук, А. В. Савченко [та ін.]; за заг. ред. О. М. Джужі, А. В. Савченка, В. В. Чернея. К. : Юрінком Інтер, 2016. 1064 с.
5. Олашин М. М. Обставини, що підлягають предмету доказування у справах про злочини неповнолітніх. *Вісник Львівського торгівельно-економічного університету*. Юридичні науки, 2017. Вип. 4. С. 215-221.
6. Омеляненко Г. М. провадження у справах про злочини неповнолітніх як диференціація кримінально-процесуальної форми. Навчальний посібник. К.: Атіка, 202. 128 с.
7. Ортинська Н.В. Правовий статус неповнолітніх: теоретико-правове дослідження: дис....доктора юрид. наук. Львів 2017 524 с.
8. Про практику застосування судами законодавства у справах про злочини неповнолітніх. Постанова Пленуму Верховного Суду України № 5 від 16 квітня 2004 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va005700-04#Text>.
9. Попович О. В. Соціально-психологічна характеристика особистості злочинця. Часопис Київського університету права. 2012. № 2. С. 313-317.
10. Романюк В. В. Кримінальне судочинство щодо неповнолітніх : монографія. Харків: «Друкарня Мадрид», 2016. 252 с.
11. Топольскова І. О. Кримінально-правові та кримінологічні аспекти боротьби із втягненням неповнолітніх у злочинну або іншу антигромадську діяльність : дис. ... канд. юрид. наук. Луганськ, 2003. 184 с
12. Шепітько В. Ю. Криміналістика. Енциклопедичний словник (українсько-російський і російсько-український) / За ред. акад. НАН України В. Я. Тація. Харків: Право, 2001. 560 с.

K. Riabchenko

**ADDITIONAL SUBJECT OF PROOF IN CRIMINAL PROCEEDINGS
FOR MINORS**

The fight against juvenile delinquency is one of the important activities of the pre-trial investigation bodies, the prosecutor's office and the court, which carry out criminal proceedings. Effective legal measures taken by investigators, prosecutors and courts against minors can affect the normal functioning of society in particular and the country as a whole, as it is impossible to build a democratic state governed by the rule of law where there is a systematic violation of rights and freedoms, but also other participants in criminal proceedings. The Criminal Procedure Code

obliges the bodies conducting criminal proceedings against juveniles to establish in as much detail as possible the circumstances concerning the characteristics of the juvenile's personality and the circumstances aimed at identifying the causes and conditions that contributed to his commission of a criminal offense. It is the combination of these circumstances and constitutes a special rule on the specifics of the subject of evidence in criminal proceedings against minors. The purpose of the article is to study the theoretical and normative materials on the improvement of criminal procedural legislation, which regulates the circumstances to be proved in criminal proceedings against minors and to highlight the relationship between the general subject of evidence and additional. The article is devoted to the analysis of an additional subject of evidence in criminal proceedings against minors. The paper substantiates the provisions that indicate that the circumstances relating to the subject of evidence in criminal proceedings against minors, in essence, only detail the elements of the general subject of evidence, orienting the investigator, prosecutor and court to an in-depth study of circumstances relevant to the juvenile. legal final decision. It is concluded that the circumstances concerning the subject of evidence in criminal proceedings against minors, in essence, only detail the elements of the general subject of evidence, orienting the investigator, prosecutor and court to in-depth study of the circumstances relevant to the juvenile's final decision.

Keywords: *criminal proceedings; minor; circumstances to be proved; additional subject of proof.*